

شماره: ۳۱۰۴۰

تاریخ: ۱۴۰۱/۰۷/۱۸

ریاست جمهوری

سازمان حفاظت محیط زیست

دستورالعمل جریمه واحدهای آلاینده هوا

موضوع ماده ۱۲ قانون هوای پاک

معاونت محیط زیست انسانی

مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم

مهرماه ۱۴۰۱

مقدمه:

امروزه آلودگی هوا یکی از مهم‌ترین مشکلات بهداشتی و محیط‌زیستی کشورهای در حال توسعه است که در نتیجه‌ی استفاده‌ی روزافزون از سوخت‌های فسیلی، فعالیت پالایشگاه‌ها و دیگر صنایع ایجاد می‌شود. مشکل آلودگی هوا با مسائل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کاملاً مرتبط است و کنترل آن نیازمند برنامه‌ریزی، همکاری بین‌بخشی و مدیریت جامع و کارآمد است. اثرات آلودگی هوا بر سلامت انسان و دیگر موجودات زنده واقعیتی غیرقابل انکار است و از طرفی آلودگی جز جدایی ناپذیر توسعه می‌باشد که همین موضوع حساسیت سیاست‌گذاری در این زمینه را بسیار بالا می‌برد. سیاست محوری این دستورالعمل، بازدارندگی از ایجاد آلودگی و تلاش برای رفع آلودگی می‌باشد که در راستای ماده ۱۲ قانون هوای پاک مصوب مجلس شورای اسلامی به منظور محاسبه خسارت انتشار آلودگی هوای ناشی از فعالیت مراکز و واحدهای صنعتی و تولیدی دارای دودکش با آلودگی بیش از حد مجاز، تدوین شده است.

ماده ۱: تعاریف

آلودگی هوا:

عبارت است از یک یا چند آلاینده اعم از آلاینده‌های جامد، مایع، گاز، که ناشی از فعالیت تولیدی یا صنعتی در هوای آزاد منتشر می‌شود و کیفیت هوا را به‌گونه‌ای تغییر دهد که برای سلامت انسان و موجودات زنده، فرآیندهای بوم‌شناختی (اکولوژیکی) یا آثار و ابنیه زیان‌آور بوده و یا سبب از بین رفتن یا کاهش سطح رفاه عمومی گردد.

واحد آلاینده:

در این دستورالعمل تمامی مراکز و واحدهای صنعتی و تولیدی موضوع ماده ۱۲ قانون که دارای دودکش هستند و آلودگی آنها بیش از حدود مجاز انتشار است.

حدود مجاز:

عبارت است از حدود مجاز انتشار آلاینده‌های هوا مصوب هیئت محترم وزیران به شماره ۸۴۴۱۱/ت/۵۵۱۸۱ ه مورخ ۱۳۹۷/۶/۲۷

جریمه:

معادل ریالی خسارت‌های وارده به محیط زیست تحت عنوان جریمه زیست محیطی است که برای واحد آلاینده متناسب با میزان انحراف از حدود مجاز انتشار، برآورد می‌گردد.

اداره کل:

منظور، ادارات کل حفاظت محیط زیست استان‌ها می‌باشد.

نماینده قانونی:

شخص حقیقی یا حقوقی است که دارای وکالت‌نامه رسمی و معتبر به منظور پیگیری‌های مرتبط با جرائم آلودگی هوای موضوع این شیوه‌نامه از بالاترین مقام اجرایی واحد آلاینده می‌باشد.

مهلت رفع آلودگی:

مهلت رفع آلودگی، مهلتی است که به واحد آلاینده برای رفع آلودگی شناسایی شده، داده می شود. مهلت رفع آلودگی برای کلیه واحدها ۲۰ روز بوده و با درخواست مسئول/نماینده قانونی واحد و تایید اداره کل قابل تمدید می باشد.

مهلت پرداخت جریمه:

مدت زمانی است که به واحد آلاینده داده می شود که کل مبلغ جریمه نهایی را پرداخت نماید. حداقل مهلت پرداخت جریمه ۳۰ روز و حداکثر یک سال است و تعیین تاریخ آن بر عهده اداره کل می باشد.

ماده ۲: هر زمان که آلاینده‌ی واحدی محرز شد، اداره کل موظف است همراه با اخطاریه رفع آلودگی، مبلغ جریمه روزانه را به واحد آلاینده اعلام نماید.

تبصره ۱: احراز آلاینده‌ی واحد بر مبنای عبور غلظت آلاینده های خروجی دودکش از حدود مجاز بر اساس خوداظهاری فصلی یا پایش های دوره ای یا موردی اداره کل مشخص می شود.

تبصره ۲: اداره کل موظف است به همراه اخطاریه آلاینده‌ی، فرم اعلام آلاینده‌ی هوا (پیوست ۲) و یک نسخه از این دستورالعمل را به واحد آلاینده ابلاغ نماید.

تبصره ۳: مهلت رفع آلودگی برای کلیه واحدها ۲۰ روز از تاریخ دریافت اخطاریه توسط مسئول/نماینده قانونی واحد آلاینده، لحاظ می گردد. مسئول/نماینده قانونی واحد آلاینده می تواند تا آخرین روز کاری مهلت ۲۰ روزه، با ارائه درخواست رسمی نسبت به تمدید مهلت رفع آلودگی اقدام نماید. بدیهی است در طول مهلت تمدید شده نیز واحد آلاینده مشمول جریمه می شود.

ماده ۳: واحد آلاینده موظف است در مهلت رفع آلودگی، اقدام به رفع آلاینده‌ی نموده و مستندات اقدامات انجام شده به همراه درخواست پایش مجدد را حداکثر تا پایان آخرین روز کاری مهلت مذکور به اداره کل تحویل نماید.

ماده ۴: در صورتی که پس از پایش مجدد، رعایت حدود مجاز به تایید اداره کل برسد، مبلغ جریمه از تاریخ دریافت اخطاریه توسط واحد آلاینده تا تاریخ ارائه درخواست پایش مجدد، محاسبه و مطابق با فرم پرداخت جریمه (پیوست ۲) به مسئول/نماینده قانونی واحد آلاینده اعلام می گردد.

ماده ۵: مسئول/نماینده قانونی واحد آلاینده مشمول ماده ۴، می تواند در مهلت پرداخت جریمه، نسبت به درخواست بخشودگی در پرداخت جریمه، اقدام نماید. بدیهی است درخواست های واصله به اداره کل پس از پایان مهلت پرداخت جریمه، بلااثر خواهد بود.

تبصره ۱: در صورتی که واحد آلاینده در راستای کاهش آلودگی شناسایی شده، صرفاً از خدمات یا محصولات شرکت های دانش بنیان داخلی استفاده نماید، می تواند با ارائه گواهی مالیاتی معتبر مبنی بر هزینه کرد در راستای کاهش آلودگی شناسایی شده، درخواست بخشودگی در پرداخت جریمه را تا نود درصد (۹۰٪) مبلغ کل جریمه ارائه نماید در غیر این صورت حداکثر بخشودگی در پرداخت جریمه، پنجاه درصد (۵۰٪) از مبلغ کل جریمه می باشد.

تبصره ۲: ارائه گواهی مورد تایید معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برای استفاده از بخشودگی ۹۰ درصدی موضوع تبصره ۱ این ماده الزامی است. اداره کل می تواند حسب مورد استعلام لازم را از دبیرخانه کارگروه ارزیابی شرکت های دانش بنیان بگیرد.

تبصره ۳: تصمیم گیری در خصوص جزئیات این ماده، در کمیته ای متشکل از مسئول/نماینده قانونی واحد آلاینده، معاون استاندار، مدیرکل حفاظت محیط زیست استان، مدیر کل امور مالیاتی استان، مدیرکل دستگاه اجرایی ذیربط و در صورت لزوم رئیس پارک علم و فناوری استان، انجام و بر اساس مصوبه این جلسه، مبلغ جریمه نهایی مطابق با فرم پرداخت جریمه (پیوست ۲) به مسئول/نماینده قانونی واحد آلاینده ابلاغ می گردد.

ماده ۶: در صورتی که واحد آلاینده در مهلت رفع آلودگی، درخواست پایش مجدد موضوع ماده ۳ را ارائه ندهد یا به هر دلیلی نتواند حدود مجاز را رعایت کند، اداره کل موظف است ضمن تشکیل پرونده حقوقی و درج نام واحد در لیست صنایع مشمول مالیات سبز، مبلغ جریمه را از تاریخ دریافت اخطاریه توسط واحد آلاینده تا پایان مهلت رفع آلودگی موضوع تبصره ماده ۲، محاسبه و به مسئول/نماینده قانونی واحد آلاینده اعلام نمایند.

ماده ۷: در صورتی که واحد آلاینده در مهلت پرداخت جریمه، نسبت به پرداخت جریمه اقدام ننماید، در دوره های آتی مشمول حداکثر مالیات سبز شده و به استناد تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون هوای پاک جهت پرداخت جریمه سه تا پنج برابری به مرجع قضایی معرفی می شود.

ماده ۸: جریمه متناظر با واحد آلاینده به شرح ذیل محاسبه می شود:

مجموع جریمه روزانه هریک از دودکش های فعال واحد آلاینده = جریمه روزانه واحد آلاینده

مجموع جریمه هریک از آلاینده های مندرج در جدول ۱ = جریمه روزانه متناظر با هر دودکش

= جریمه روزانه هر آلاینده (ریال)

ضریب حساسیت منطقه × ضریب ریالی آلاینده × میزان انتشار بیش از حد مجاز (کیلوگرم بر روز)

= میزان انتشار بیش از حد مجاز (کیلوگرم بر روز)

$0.0864 \times \text{دبی خروجی دودکش (مترمکعب بر ثانیه)} \times (\text{mg/Nm}^3) - \text{حد مجاز انتشار آلاینده} - \text{غلظت آلاینده خروجی دودکش}$

تبصره ۱: دبی خروجی دودکش به صورت تعدیل نشده در رابطه فوق استفاده می شود.

تبصره ۲: در صورتی که پایش مرحله دوم موضوع ماده ۴ این دستورالعمل انجام شود، محاسبات جریمه موضوع این ماده بر اساس میانگین داده های پایش اولیه و ثانویه خواهد بود در غیر این صورت، داده های پایش اولیه یا داده های خوداظهاری ملاک عمل است.

تبصره ۳: ضریب ریالی متناظر با هر آلاینده از جدول ۱ و ضریب حساسیت منطقه بر اساس سطح شهرستان محل استقرار واحد از جدول ۲ و ۳ پیوست این دستورالعمل استخراج می گردد.

تبصره ۴: برای واحدهایی که در شعاع تاثیرشان هیچگونه سکونتگاه دائمی (مطابق با آخرین تقسیمات کشوری) وجود ندارد، ضریب حساسیت منطقه در عدد ۰.۵ (پنج دهم) ضرب می شود. شعاع تاثیر واحد از جدول ۴ پیوست این دستورالعمل استخراج می گردد.

تبصره ۵: برای واحدهایی که در حریم شهر قرار دارند، ضریب حساسیت منطقه در عدد ۱.۵ ضرب می شود.

تبصره ۶: ضرایب ریالی جدول ۱ به صورت سالانه توسط سازمان به روزرسانی خواهد شد.

ماده ۹: مسئول/نماینده قانونی واحد می تواند در مهلت پرداخت جریمه، نسبت به درخواست بخشودگی جریمه مازاد بر سقف جریمه مندرج در جدول زیر، با ارائه آخرین اظهارنامه مالیاتی معتبر اقدام نماید. بدیهی است درخواست های واصله به اداره کل پس از پایان مهلت پرداخت جریمه، بلااثر خواهد بود.

دفعات ابلاغ اخطاریه رفع آلودگی هوا از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل	سقف جریمه (درصد از فروش سالانه کل واحد آلاینده)
یک بار	۰.۵
دوبار	۰.۷
سه بار	۱
چهار بار	۱.۵
پنجم به بعد	۰.۵ درصد به علاوه سقف جریمه دفعه قبل

تبصره: اعمال بخشودگی این ماده نسبت به اعمال بخشودگی ماده ۵ این دستورالعمل اولویت دارد.

ماده ۱۰: واحد آلاینده موظف است شرایط بازدید و پایش را برای کارشناسان اداره کل و آزمایشگاه های معتمد سازمان محیط زیست فراهم کرده و کلیه اطلاعات فنی موردنیاز در خصوص محاسبه جریمه موضوع این دستورالعمل را ارائه نمایند. در غیر این صورت واحد آلاینده مشمول حداکثر مالیات سبز بوده و به مرجع قضایی معرفی می گردد.

ماده ۱۱: اداره کل موظف است هر شش ماه یکبار، گزارش عملکرد اجرای این دستورالعمل را به مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم ارسال نماید.

پیوست ۱**جدول ۱ - ضریب ریالی متناظر با هر آلاینده برای سال ۱۴۰۱**

نوع آلاینده	ضریب ریالی ۱۴۰۱	توضیحات
ذرات	۱۴۲۲۲۸	ضرایب این جدول به صورت سالانه توسط سازمان به روزرسانی خواهد شد.
SO ₂	۶۱۴۸۹	
NO _X	۷۹۱۳۴	
CO	۲۸۱	

جدول ۲ - تعیین سطح شهر محل استقرار واحد

استان	شهرستان سطح ۱	شهرستان سطح ۲	شهرستان سطح ۳
آذربایجان شرقی	تبریز	مراغه مرند	سایر شهرستان ها
آذربایجان غربی	ارومیه	بوکان خوی سلماس مهاباد میاندوآب	سایر شهرستان ها
اردبیل	اردبیل	پارس آباد مشگین شهر	سایر شهرستان ها
اصفهان	اصفهان	خمینی شهر شاهین شهر و میمه فلاورجان کاشان لنجان نجف آباد	سایر شهرستان ها
البرز	کرج	ساوجبلاغ نظرآباد فردیس	سایر شهرستان ها
ایلام	ایلام	آبدانان ایوان دره شهر دهلران چرداول	سایر شهرستان ها
بوشهر	بوشهر دشتستان	تنگستان جم	سایر شهرستان ها

	دشتی دیر عسلویه کنگان گناوه		
تهران	تهران	اسلامشهر بهارستان شهریار	سایر شهرستان ها
چهارمحال و بختیاری	شهرکرد	لردگان	سایر شهرستان ها
خراسان جنوبی	بیرجند	قائنات	سایر شهرستان ها
خراسان رضوی	مشهد	تربت جام تربت حیدریه سبزوار نیشابور	سایر شهرستان ها
خراسان شمالی	بجنورد	اسفراین شیروان مانه و سملقان	سایر شهرستان ها
خوزستان	اهواز	دزفول	سایر شهرستان ها
زنجان	زنجان	ابهر خدابنده	سایر شهرستان ها
سمنان	سمنان شاهرود	دامغان گرمسار	سایر شهرستان ها
سیستان و بلوچستان	زاهدان	ایران شهر چابهار خاش زابل سراوان سرباز نیکشهر	سایر شهرستان ها
فارس	شیراز	جهرم داراب فسا کازرون لارستان مرودشت	سایر شهرستان ها
قزوین	قزوین	البرز	سایر شهرستان ها
قم	قم	-	-
کردستان	سنندج	پانه	سایر شهرستان ها

	سقز قروه مریوان		
سایر شهرستان ها	بم جیرفت رفسنجان سیرجان	کرمان	کرمان
سایر شهرستان ها	اسلام آبادغرب	کرمانشاه	کرمانشاه
سایر شهرستان ها	کهگیلویه گچساران	بویراحمد	کهگیلویه و بویر احمد
سایر شهرستان ها	گنبد کاووس	گرگان	گلستان
سایر شهرستان ها	بندرانزلی تالش رودسر صومعه سرا لاهیجان لنگرود	رشت	گیلان
سایر شهرستان ها	بروجرد	خرم آباد	لرستان
سایر شهرستان ها	آمل قائم شهر	بابل ساری	مازندران
سایر شهرستان ها	ساوه	اراک	مرکزی
سایر شهرستان ها	میناب	بندرعباس	هرمزگان
سایر شهرستان ها	ملایر	همدان	همدان
سایر شهرستان ها	اردکان میبد	یزد	یزد

جدول ۳- ضریب حساسیت منطقه محل استقرار واحد

استان	ضریب حساسیت منطقه		
	شهرستان سطح ۱	شهرستان سطح ۲	شهرستان سطح ۳
آذربایجان شرقی	1.93	1.42	1.01
آذربایجان غربی	1.25	0.94	0.78
اردبیل	1.13	0.88	0.63
اصفهان	2.73	2.01	1.44
البرز	2.37	1.75	1.25
ایلام	0.90	0.64	0.51
بوشهر	1.76	1.10	0.88
تهران	3.00	2.40	1.80
چهارمحال و بختیاری	1.16	0.87	0.72
خراسان جنوبی	0.70	0.50	0.40
خراسان رضوی	1.82	1.15	0.96
خراسان شمالی	1.12	0.84	0.70
خوزستان	2.39	1.60	1.33
زنجان	1.72	1.15	0.96
سمنان	1.56	1.39	1.04
سیستان و بلوچستان	0.48	0.32	0.24
فارس	1.88	1.19	0.99
قزوین	2.23	1.88	1.41
قم	1.72		
کردستان	0.82	0.59	0.59
کرمان	1.69	1.13	0.94
کرمانشاه	1.35	0.90	0.75
کهگیلویه و بویر احمد	0.95	0.68	0.54
گلستان	1.16	0.82	0.68
گیلان	2.07	1.74	1.31
لرستان	0.95	0.71	0.59
مازندران	1.98	1.54	1.10
مرکزی	2.12	1.65	1.18
هرمزگان	1.27	0.91	0.73
همدان	1.39	0.92	0.77
یزد	1.89	1.39	0.99

جدول ۴- وسعت منطقه تحت تاثیر

ارتفاع دودکش (m)	شعاع تاثیر (km)
۰ - ۳۰	۵
۳۰ - ۶۰	۱۵
۶۰ - ۱۰۰	۲۰
۱۰۰+	۳۰

پیوست ۲

اداره کل حفاظت محیط زیست استان				
فرم اعلام آلایندهی هوا				
X(utm)	مختصات	شهرستان محل استقرار:	نوع فعالیت:	نام واحد:
Y(utm)	دودکش			
نوع و میزان آلایندهی				
آلاینده	انتشار بیش از حد مجاز (کیلوگرم در روز)	مبلغ جریمه روزانه علی الحساب (ریال)	مهلت رفع آلایندهی (روز)	توضیحات
وسعت انتشار و حساسیت منطقه				
ارتفاع دودکش (متر)	شعاع تاثیر (کیلومتر)	نام شهرهای واقع در شعاع تاثیر	نام مناطق چهارگانه واقع در شعاع تاثیر	نام زیستگاه های شاخص واقع در شعاع تاثیر

فرم ابلاغ پرداخت جریمه آلودگی هوا

مدیرعامل واحد

به استناد ماده ۱۲ قانون هوای پاک، به موجب خوداظهاری/پایش مورخ و اخطاریه شماره مورخ به دلیل ایجاد و انتشار آلودگی هوا مشمول پرداخت جریمه خسارت به سلامت عمومی و محیط زیست به مبلغ کل ریال شده اید و تا تاریخ مهلت دارید کل مبلغ را به شماره حساب به نام واریز و این اداره کل را مطلع نمایید.

بدیهی است در صورت عدم تسویه حساب تا مهلت مقرر علاوه بر درج نام آن واحد در لیست صنایع مشمول مالیات سبز، مطابق با تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون هوای پاک جهت پرداخت جریمه سه تا پنج برابری به مرجع قضایی معرفی می شوید.

لازم به ذکر است در صورتی که مشمول طرح بخشودگی در پرداخت جریمه می شوید صرفاً تا پایان آخرین روز کاری قبل از مهلت پرداخت فوق الذکر می توانید درخواست کتبی خود را به این اداره کل تحویل نمایید. بدیهی است درخواست های واصله بعد از تاریخ مذکور، بلااثر خواهد بود.

مدیرکل اداره حفاظت محیط زیست استان